

KRAJINNÁ ARCHITEKTURA

„Pohornická krajina Karvinska má své nesporné hodnoty v rovině přírodní, kulturně-historické i vizuálně-estetické. Nyní je ten správný čas to cenné v ní uchránit a rozvíjet vhodným způsobem.“

Ing.
Daniel Matějka
Ph.D.

Krajina s nezaměnitelnou tváří

Tak jako lidé, i krajiny a území mají své tváře. Zdobí je vrásky času, zračí se v nich jejich původ, jejich minulost, jejich osud. Některé jsou šedé, snadno zapomenutelné, další dokonale krásné, plné ladných křivek, pestrých barev a tvarů. A pak jsou krajiny, které jsou prostě neopakovatelné a jiné. Provokující a inspirující. Krajiny s nezaměnitelnou tváří. Pohornická krajina Karvinska je bezesporu jednou z těch nejvýraznějších. Formována důlní činností, poznamenána silnými lidskými příběhy a touhami. V minulosti dynamicky živá a pulzující, později uspaná, odpočívající. A dnes? Dnes snad opět probouzející se k životu.

Skrytý poklad na dosah ruky

Ten, kdo navštíví toto lidmi téměř opuštěné území mezi Havířovem, Orlovou a Karvinou, bude pravděpodobně ohromen krajinou, která se vymyká běžným estetickým kritériím. Najde zde „novou divočinu“ s neopakovatelnou mozaikou ploch s různou genezí, půdním složením, sukcesním stádiem vegetace nebo historickou a kulturní hodnotou. Krajina zde na relativně malých plochách výrazně mění svůj vzhled a stává se tak pro svou pestrost krajinou nesmírně cennou. Přírodní procesy zde dostávají volnost a v krátkém čase tak stále na tomto území dynamicky vzniká i zaniká velké množství vzácných biotopů. To vše v blízkosti velké aglomerace, která skýtá velký potenciál pro rozvoj rekreačních aktivit. Za jedinečný lze považovat také kulturně-historický rozměr pohornické krajiny, kde nedaleko šikmého kostela krajiny barokní můžeme najít těžební areály krajiny industriální, či hustou síť energovodů a železničních vlečků.

16 strážných věží

Pokud se chceme zabývat pohornickou krajinou jako krajinou industriální, nemůžeme opomenout skutečně nejvýraznější pohledové dominanty, které zde zbývají jako připomínka časů zasvěcených důlní činnosti. Tvoří je šestnáct těžních a skipových věží, které mohou v budoucnu sloužit jako vyhlídky nebo orientační body. Ale kdo ví? Můžeme je také v přeneseném významu vnímat jako šestnáct strážných věží rozestých v prostoru, šestnáct majáků, které nám lidem mají pomoci udržet správný kurs a směr při dalším nakládání s tímto úžasným územím.

Krajina pestrá, krajina křehká

Samotná otázka, jak využít veškerý potenciál pohornické krajiny a zpřístupnit ji lidem, je skutečně složitější, než by se na první pohled mohlo zdát. V budoucnu bude potřeba zvážit činnosti, které by tuto pestrou krajinu homogenizovaly a připravily ji tak o její jedinečnost. Jedná se zejména o zavážení poklesů, překrývání hlušinových substrátů nebo odstranění industriálních architektonických dominant. Rizikem může také být samotná neprostupnost krajiny, která je plná bariér, zákazů vstupu a závor. V neposlední řadě pak musíme mít na paměti také efektivní vyřešení ekologických zátěží.

A tak se na jedné straně při úvahách nad měkkým a citlivým rekreačním využitím pohornické krajiny jednoznačně nabízí zpřístupnění a zprostředkování území s využitím energovodů, železničních vleček a současné infrastruktury. Na straně druhé je pak na místě zvážit vymezení oblastí, kde přírodní procesy nebudou regulovány a budou chráněny před civilizačními tlaky. Současně je také potřeba vytipovat a zachovat vizuální dominanty a najít nové využití i způsob ochrany architektonických památek. Pohornická krajina je natolik unikátní, že si to zcela jistě zaslouží.